

240
Orthopál

1924 DECEMBER 15.

ERDÉSZETI LAPOK

Ujtarann...
gatásnak gor
ltalános érd

AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET

KÖZLÖNYE

12. FÜZET

KIADJA: AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET

Felelős szerkesztő:

CZILLINGER JÁNOS

Megjelenik minden hó 15-én.

Előfizetési díj 1925 évre általában 240.000 K., erdőüszteknek 120.000 K.,
erdészeti altiszteknek 80.000 K.

Az Országos Erdészeti Egyesület tagjai a tagjárulékok (alap. kamat vagy tagdíj) és az időn-
kint közzétett pótdíj fejében kapják.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapesten, Lipótváros, Alkotmány-utca 6. sz. II. emelet

A lap irányával nem ellenkező hirdetések mérsékelt díjért közöltnének.

(Telefon: 37—22.)

Aktuális kérdések

írta: Biró Zoltán

Az utóbbi időkben szinte megszoktuk, hogy az erdő-
gazdaság leglényegesebb, legéletbevágóbb kérdéseit rendeleti
úton intézzék el anélkül, hogy az intézkedések felől magukat
az érdekelteket megkérdeznék vagy meghallgatnák.

A háború tartamára biztosított rendkívüli intézkedési
jog alapján még ma is történnek olyan rendelkezések, ame-
lyek tételes törvényekben talán nem is találják meg telje-
sen a maguk alapját.

Maga a szakközönség, kivéve természetesen az érdekelt
állami tisztviselőket, igen sokszor csak abból sejtí egyes ren-
delkezések vagy bizonyos irányzatváltozás bekövetkeztét,
hogy az erdészeti közigazgatás hatósági jellegű intézkedései
újabb irányban, új nyomokon haladnak s megváltoznak azok
a követelmények, amelyeket az erdőbirtokkal szemben egy
vagy más irányban támasztanak.

Azokat a rendelkezéseket, amelyek az egész gazdasági érdekeit érintették (sőt gyakran a tisztán az államerdészetet érintő rendelkezéseket is), a földművelésügyi minisztérium az „Erdészeti Lapokban“ mindig közölte s ily módon nem csak azt tette lehetővé, hogy az érdekeltek rendelkezésekről tudomást szerzhessenek, de egyúttal alkalmat nyújtott az elfogulatlan kritikára. Azonban ez csak akkor adott alkalmat arra, hogy nem teljesen tisztázott kérdések, többek hozzászólásával, megnyugtató megoldást nyújtsanak.

Eszünk ágába sem jut csak egy pillanatig is kételkedni afelől, hogy a hivatalos tényezőket nem a legtisztább és legönzettelenebb közérdek és az erdőgazdaságnak az érdekei iránt való szeretet és lelkesedés vezetné, de meg kell állapítanunk azt, hogy az egészséges igazgatásnak éppen olyan kelléke az, hogy az életbevágó intézkedésekről, az intéző körök felfogásáról és szándékairól az érdekeltek tudomást szerezzenek, mint amilyen feltétlen kelléke az is, hogy az elfogulatlan kritikának és az egyes rendezetlenül szabályozott kérdésekhez való hozzászólásnak a szaklapokban is tér nyíljon.

A rendeletek közlése és megfelelő értelmezése elsősorban éppen az állami igazgatásnak érdeke.

Az állami ellenőrzés és felügyelet hatékonysága szempontjából igen fontos, hogy az általa helyesnek tartott és rendelkezéseiben érvényesíteni kívánt irányzatok és elvek helyességéről az érdekelteket meggyőzze, hogy a rendeletek szellemét, az azokban foglalt intézkedések okszerű és gazdaságos voltát a köztudatba átvigye.

Ilyenformán el lehet érni azt, hogy az érdekeltek hivatalos kényszer nélkül, meggyőződésből, a maguk jól felfogott érdekeiben veszik át az állami irányítás szándékait és vezető eszméit s nem kell őket erre erdőrendészeti áthágás vagy egyéb megtorló intézkedésekkel kényszeríteni.

Úgy hiszem, végeredményében ez a cél.

Éppen ezért az állami igazgatásnak nemcsak érdeke, de szerény véleményem szerint kötelessége is gondoskodni

arról, hogy minden közérdekű rendelet a szaklapokban megjelenjék s amennyiben a szaklapok anyagi helyzete nem engedi meg, hogy — kivált a hosszabb rendeleteket — a lapban díjtalanul közöljék, véleményem szerint az erdészeti igazgatásnak gondoskodnia kellene arról, hogy a szaklapok az általános érdekű és érvényű rendeleteket legalább is az előállítási költségek megtérítése ellenében közölni tudják.

Épp ily szükséges kellék az is, hogy az államerdészeti igazgatás az általa elfogadott és különösen az üzemrendezések során és egyes használatok engedélyezésénél keresztülvinni szándékolt irányelvek helyességéről magát a szakközönseget is meggyőzze.

Nem szorul bizonyításra az, hogy eredményre csak olyan beavatkozás vezethet, amelynek helyességéről az intézkedést közvetlenül végrehajtó kezelő erdőtiszt és maga a birtokos is meg vannak győződve.

E nélkül a legcélszerűbb, a legjobb intézkedés is erőszakos beavatkozás benyomását kelti az érdekeltekben s nem annak végrehajtására, de legalább is titkolt ellenszenvre, passzív rezisztenciára vezet.

Erdészeti igazgatásunknak évtizedeken át súlyos hibája volt az, hogy egyes elveket, egyes eljárásokat előszeretettel mondott ki „egyedül üdvözítőnek“. Felállította a sablont s ugyanarra az egy kaptafára akart minden intézkedést a helyi viszonyok figyelmenkívülhagyásával ráfejejni.

Nem kell olyan nagyon messzire mennünk, hogy megtaláljuk a tölgy, az erdei fenyő túltenyésztésére vezető irányelveket és intézkedéseket.

Ma már az élet bizonyította be azoknak helytelen voltát.

Ennek dacára ma sem vagyunk mentek ezektől az uralgó eszméktől és irányelvektől.

Olyan helyeken, ahol a mesterséges felújítással a birtokosok és erdőtisztek szívesen és előszeretettel foglalkoztak és foglalkoznak, ahol ennek eredménye gyanánt igen szép mesterséges fiatalosok létesültek és nem egy helyütt a köztes használat, a földéhes szegényeknek is alkalmat nyújtott

arra, hogy a maguk konyhája számára túrják a földet, majdnem kényszereszközökkel hajtják keresztül a természetes felújítást.

Volt rá eset, hogy az állami igazgatás ítélő véleménnyel állotta útját annak, hogy a birtokos alátelapítással, tehát a természetes felújítást leginkább megközelítő mesterséges eszközzel jöjjön a természet segítségére.

Nem hiszem, hogy a hivatalos körök is kétségbevonják azt a megállapítást, mely szerint Csonka-Magyarország meglevő erdőterületei talajbeli és klimai viszonyaiknál fogva a természetes felújításra nem túlságosan kedvezők.

Dombvidéki erdeink legnagyobb részében a sekély, kiegészre hajlamos, erősen kötött talaj, síkvidéki idősebb lomberdeinkben az elképzelhetetlen mennyiségben felburjánzó cserje és gyomfa, a sűrű gyepek, a ritkán megismétlődő magtermések, a helytelenül kezelt sarjerdőkből származott elgémberedett nyomorúságos állomány, részint akadályozzák a természetes felújítást, részint pedig nem teszik kívánatosná azt, hogy a talajt a következő fordulóban is a meglevő csenevész állomány ivadékai foglalják el.

Az ilyen helyeken keletkezett satnya, hitvány fiatalos rendbehozatala, gondozása, tisztántartása nem okoz kevesebb költséget vagy gondot az erdőgazdaságnak, mint a lelkiismeretesen foganatosított mesterséges felújítás.

Ne rójuk az elkopárosodott területeket, az elhanyagolt vágásokat mind a tarvágásos gazdálkodás terhére, mert kivált a 40—60 éves kort meghaladó rosszabb minőségű vagy silányabb fanemű-állományaink jelentékeny részének eredete nem a tarvágásra, hanem a helytelenül és rosszul alkalmazott természetes felújításra, az állományápolás elmulasztására, vadkárokra stb. vezethető vissza.

Távol áll tőlem az, hogy a természetes felújítás előnyeit és az ezúton elért vagy elérhető eredmények kiválóságát kétségbe vonjam.

Megmaradt erdeink egy része, különösen a jóval csapadékdúsabb nyugati határszéli részek erdőségei az ilyen

gazdálkodásra kiválóan alkalmasak és ottani szaktársaink közül ilyen módon sokan igen szép eredményeket is értek el. De viszont a másik oldalról el kell ismerni azt is, hogy a magtermésnek hosszú ideig való kimaradása esetén (amire éppen a legutóbbi időben volt példa), a nélkülözhetetlen mesterséges beavatkozásnak egy-két éven át való elmaradása (ami pedig a birtokos hibáján kívül történt) itt sokkal nehezebb feladat elé állította az erdőgazdaságot, mintha egy-két évi tarvágása felújítatlanul maradt volna, mert az előkészítő vágások 8—10 évi, sőt ennél nagyobb területre is kiterjedtek s a megszárgatott állományok alját kendersűrűségben foglalták el a nem kívánatos cserjék és fanemek.

Számolnunk kell ezenkívül azzal is, hogy lombféléinknél, nem véve ki itt a kocsányos és kocsánytalan tölgyet sem, a nagyon hosszú időre kiterjedő természetes felújítás csak abban az esetben nem kockáztatja a megmaradt törzs műszaki használhatóságát, ha azok az első erőteljesebb ritkítás, illetőleg használat idején már legalább 140—150 évesek.

A csak kevéssé meggyérített 80—100 éves tölgyesben még a 40 cm. mellmagassági átmérőt meghaladó törzseket is ellepik a járulékos rügyekből fakadó oldalhajtások s hatnyolc év múlva igen sok esetben nemesak a törzsek elgallyasodása lesz az eredmény, ami a műszaki használhatóságot befolyásolja igen kártékonyan, de a korona fokozatos súlyedése és a csúcsszáradás is fellép, mint természetes következménye annak, hogy a járulékos hajtások a tápláló anyagok jelentékenyebb részét a tulajdonképeni koronától elvonták.

Adott viszonyaink, meglévő állományaink kora, továbbá az alkalmazott 80—100 éves vágásforduló mellett sokkal nagyobb előnyt adnék a csoportos felújító vágásnak, vagy keskeny szegélyvágásnak, mert a megmaradó részek műszaki használhatóságát korántsem érinti olyan kártékonyan.

Az ezzel járó szabadabb mozgás és a már megtelepedett fiatalos védelme érdekében egy-egy jó magtermő év után szükségessé váló nagyobb használatok viszont meglehetősen erősen fogják a hozadékok egyenletességét befolyásolni, s a hatósági ellenőrzést rendkívül meg fogják nehezíteni.

Nem hiszem, hogy érvekre lenne szükség annak bizonyítására, hogy jó erdőt tarvágásos gazdálkodás mellett is lehet nevelni.

Nem hiszem, hogy hivatalos adminisztrációnk a mostani rossz sarjerdők okát magában a sarjerdő üzemmódban s nem annak helytelen alkalmazásában keresné.

Bármennyire meg legyünk tehát győződve a szálerdőgazdaság, a magasabb vágásforduló, a természetes felújítás előnyeiről, ne akarjunk *mindenütt* erre áttérni, vagy erőszakolt átmenetnélküli átalakításokkal a tulajdonosra nézve lehetetlen állapotot teremteni, mert minden törvényes kényszer hiábavaló lesz ott, ahol a jövő érdekében teljesítendő beruházások, megtakarítások stb. a birtok jövedelmezőségét teszik teljesen kockára.

Pedig a mai gazdasági viszonyok között erre is fog majd példa akadni.

Ha egy eddig 60 éves sarjerdő-gazdaságban egyszerre kívánunk a 80 éves vágásfordulóra és a természetes felújításra áttérni, a birtokosnak az első 4—5 évben 20 évi használati terület feltárásáról kell gondoskodnia.

A használatok már a harmadik, negyedik évben 40—50 éves állományokban folynak s az előkészítésnél bizony csak silány, selejtes dorongfa kerül ki.

Megbírja-e az ilyen fatermés a mai fokozott terheket? (Vagyonadó, kényszerkölsön stb.)

Talán ugyanígy vagyunk a fanemekkel is. Egyik-másik fanemünk ma éppen úgy ki van átkozva (pl. akác, gyertyán), mint néhány évtizeddel ezelőtt a fenyvesekben a bükk, viszont vannak olyan fanemeink, amelyek talán nem részesülnek abban a méltánylásban, mint megérdemelnék.

A *gyertyán*-kérdésben megállapíthatjuk azt, hogy meglévő erdőterületeinknek egy számottévő százalékát éppen a gyertyán szívóssága mentette meg az erdőkultúra részére, s ha ezeknek a talaja számottévő részben jobb karban van ma is, mint akárhány egyébként igen szép növekvésű, de akár természetes úton, akár mesterséges beavatkozás folytán kigyé-

rült idős tölgyállományunké, ezt nem írhatjuk hátrányos tétel gyanánt a gyertyán terhére.

Ügyszólván, a természetnek a talaj kiszáradása ellen való védekezését láthatjuk a gyertyánnak a mi száraz, gyér tölgyeseinkben való megtelepedésében.

Korántsem akarnám ezzel azt mondani, hogy a gyertyánnak túlnagy szerepet kívánnék jövő erdőállományainkban juttatni, de viszont sem tölgyeseinkben, sem bükköseinkben nem tekinthetem annak a halálra üldözendő ellenségnek, aminek ma sokan tekintik, még pedig annál kevésbé, mert növekvése a jobb talajokon csak igen kevésel marad el a bükké mögött, s fája semmivel sem értéktelenebb a bükk, szil, vagy cser fájánál.

Hogy meglévő gyertyánosaink fahozadéka ma jelentékenyen kisebb, mint a velük egykorú bükk-, vagy cserállományoké, az jórészt arra a körülményre vezethető vissza, hogy ezek a gyertyánosok legnagyobb részben már kiélt, száraz talajokon, legeltetéstől és minden egyéb károsítástól nyomorítva települtek meg, s igazán csak érdemükül róható fel, hogy ilyen viszonyok között annyira is fejlődtek, amilyen állapotban ma is vannak.

Maga a gyertyánlombból képződött erdőtalaj lazább szerkezeténél fogva, s mivel a kissé összegörcsült levelek nem alkotnak olyan tömött takarót, mint a bükkalom legfelső rétege, az értékesebb fanemek fiatal csemetéinek megtelepülését is jobban előmozdítja, mint a bükkalom.

Kellő gondozás és idejében való beavatkozás mellett éppen ezért a gyertyán mérsékelt megtelepedését egyáltalán nem tartom károsnak.

Eppen ilyen kevésbé ítélem el az *akácot* is.

Eltekintve attól, hogy gyors növekvése és sokoldalú használhatósága következtében legértékesebb fanemeink egyike, gyér lombzata és a felszínhez közelfutó gyökere miatt nagyon alkalmasnak tartom, kivált mélygyökerű és fényigényesebb fanemeinkkel való elegyítésre.

Jobb homoktalajainkon a tölgyet is gyorsabb növekedésre serkenti, elnyomással egyáltalán nem fenyeget.

Iskolapéldául szolgálhat ebben a tekintetben egy kisebb, *Pálóczy Horváth Ádám* örkényi birtokán telepített 20—25 éves tölgyvel elegyes akácfiatalos, ahol az egykorú egyedek közül a gyönyörűen fejlett sudárnövésű tölgyek ma már 1.5—2 méterrel kiemelkednek, s a csoportosan telepített, vagy maguktól megtelepült fiatal tölgytörzsek között elnyomott egyedek találhatók, ellenben a szálanként közbeelegyedt fiatal tölgyek koronája az akácot mindenütt túlszárnyalta.

Sőt arra is van már példánk, hogy az akác még a bükk közé elegyítve is igen szépen fejlődik.

Egyébként a pusztavacsi területen is sok helyütt találni más fanemek közé elegyített akáctörzseket, melyek között a húsz méternél hosszabb hengeres növésű ágtisza egyedek nem is olyan ritkák.

Ami pedig a talaj kiélésére vonatkozó elméleti következtetéseket illeti, ezeket gyakorlatilag bebizonyítottnak egyáltalán nem tekinthetjük s a 3—4-ik fordulóban elsatnyuló akácerdők növekvési visszamaradását talán jórészt a már sokszor igénybevett gyökérzet elgyengülésére, korhadására vezethetjük vissza.

Az erdei fenyő is egyike azoknak a fanemeinknek, amely a néhány évtizeden át tartott túlságos felkarolás után ma, véleményem szerint, nem érdemelt méltatlan elbánásban részesül.

Különösen az ország nyugati részein az erdei fenyő igen sok helyütt kétségtelenül őshonos.

Mennyiségi és minőségi növekvése kifogástalan és jó záródásban nevelve, olyan anyagot szolgáltat, amely akár-melyik alpesi vagy hegyvidéki származású erdei fenyő-nyaggal a versenyt minden tekintetben kiállja.

Károsodásoktól ezeken a részeken aránylag keveset szenved s könnyen és eredménnyel telepíthető meg olyan területeken is, ahol a talaj kötöttsége és a felszíni nedvesség gyakori volta következtében más nemés fanemmel hiába kínlódnánk.

Igen szép példáját mutatják ennek a Zala megye nyugati részén elterülő herceg Esterházy-birtokok, ahol több

teljesen sík, mély és kötött agyagtalajú területen egyik nagynevű és elismert szakemberünk javaslatára néhány évtizeddel ezelőtt az ilyen talajon az erdei fenyő helyett tölgy mesterséges megtelepítésével tettek nagy területeken kísérletet.

A 15—25 éves tölgyesek, bár majdnem minden egyes fiatal egyed meg van belőlük, senyvednek, girbe-görbe növéssűek, repedezett, mohos kérgük arra mutat, hogy az állomány nincs a maga helyén.

Ezzel szemben az alig fél olyan idős, a szomszéd állományból bevetődött erdei fenyőtörzsek vidoran tenyésznek, magasak, a tölgyet legtöbb helyütt már ma is meghaladják, pedig a területen csak valamennyire is számottevő csapadék után a víz megáll.

A magassági tenyészeti határoknak elméleti alapon való elbírálása s kizárólag az ezekből való következtetés szintén teljesen idejét múlt.

Magában a Bakonyban is, de Somogy és Zala megyék déli és délnyugati részein 100 és 200 méter közötti tengerszín feletti magasságban nagyterjedelmű, gyönyörűen fejlett bükkösöket találunk, amelyek ott kétségtelenül őshonosok, mert hiszen az évszázados kort meghaladó egyedeket is elég bőven találni közöttük.

Hogy egyébként ezek a magassági határok mennyire nem tarthatók fenn, illetőleg mennyire nem tekinthetők irányadóknak, arra igen szép példát mutatnak a báró Inkey-féle iharosi és iharosberényi erdők, ahol a 200 métert alig meghaladó, vagy tán el sem érő tengerszínfeletti magasságban egyik-másik helyen nedves, mocsaras talajon ős bükk-, tölgy- és cserállományok közvetlen közelében mesterségesen megtelepített és igen jól tenyésző 80—100 éves, gyönyörűen fejlett, egészséges vörös fenyő- és szelid gesztenyetörzseket találunk.

Módomban volt egy ilyen, az egyéb fanemek közé egyenként beelegyedt vörös fenyőtörzs szövetét és növekvését a döntés után látni.

A vágáslapon mintegy 80 éves törzs alig 32 cm. mellmagassági átmérő mellett 15 méternél nagyobb hosszban teljesen egyenes és ágtiszta volt és élénkszinű gesztje, keskeny szíjácsa, igazán semmi kívánni valót nem hagytak hátra a szövet tömötsége tekintetében.

Annak elbírálásánál tehát, hogy valamely fanemünk az adott természeti viszonyok között meg fog-e felelni vagy sem, véleményem szerint a legtöbb esetben csak a kísérletek adhatnak elfogadható választ.

A Vértes száraz, napnak kitett oldalain és gödreiben láttam kisebb kiterjedésű lucállományokat, mesterségesen telepített 25—40 éves fiatal erdőket, melyeknek egészségi állapota, növekvése semmi kívánni valót nem hagy hátra.

Mindezekkel pedig nem arra a következtetésre akarok jutni, hogy a Bakony és Vértesben, vagy az ország sík részein levő lomberdeinket minden megfontolás nélkül alakítsuk át túlnyomórészt fenyvesekké, hanem igenis arra, hogy ezeknek a fanemeknek, valamint ott, ahol az üde talaj és a szarvas hiánya, vagy csekély száma a jegenyefenyő telepítését, illetve a megtelepítés eredményességét valószínűvé teszi, ennek a fanemnek kisebb-nagyobb területeken csoportosan, vagy esetleg egyenkint való közbeegyítésével növeljük állományaink értékét.

Meg vagyok győződve róla, hogy az így telepített erdőrészek igen jelentékeny értéket fognak képviselni akkor is, amikor hazánk régi határait visszanyerve, nagy kiterjedésű ottani fenyőerdőink ismét rendelkezésünkre fognak állni.

A termelési és szállítási költségek, de különösen a vasúti szállítás már a békeidőben is többszörösét tette ki annak a tőkeértéknek, amely az erdőgazdaságnak az ilyen faanyagok után megmaradt.

S végeredményben nem kicsinylendő közgazdasági előnyt érünk el már akkor is, ha az egyes gazdaságok ezekből a fanemből szálanként való elegyítés következtében csupán saját szükségleteiket, vagy a közvetlen környék igényeit tudják majd kielégíteni s ezeknek az anyagoknak a nagy távolságról való szállítását megtakaríthatjuk.

Különösen a jövedelmezőség és a tömegtermelés lesznek azok a tényezők, amelyek a legközelebbi évtizedekben az erdőgazdaságra is rá fogják nyomni a maguk bélyegét.

A gazdaságra nehezedő különféle terhek a helyi munkaerőnek a birtokfelaprózás folytán előrelátható függetlenülése mind arra kényszerítenek bennünket, hogy a gazdálkodás belterjesebbé tétele által, a mesterséges eszközöket sem kimélve, iparkodjunk az erdőgazdaságot jövedelmezőbbé tenni.

Magánál a fanem megválasztásánál is azt találjuk, hogy *nyárféléink*, de különösen a *kanadai* és *fekete nyár* nem részesülnek abban a méltánylásban, amit pedig minden tekintetben megérdemelnének.

Talajigényük csekély, törzsképzésük elsőrendű, tömegnövekvésük szinte csodálatosan nagy a kemény lombfákéval szemben.

Használhatóságuk hovatovább sokoldalúbbá válik.

Eltekintve attól, hogy a gyufagyárak céljaira elsőrendű anyagot szolgáltatnak, csomagolóforgács (fagyapot) előállítására is elsőrendűen alkalmasak.

Bútorgyártásnál nemcsak mint hámozott vaklemez nyernek alkalmazást, de az egymásra ragasztott két-három keresztirányú lemez a vékonyabb méretű deszkánál úgy állékonysága, mint merevsége és könnyű megmunkálhatása folytán sokkal jobban megfelel, az ebből készült pehelyköttyű és szilárd betétlapok nem vetemednek, nem hasadnak, a szilárdságuk jelentékenyen nagyobb az ugyanolyan vastag fenyődeszkáénál.

Gondosan előállított és kezelt kanadai nyár fűrészárú, a bútoriparban a fenyőfát minden tekintetben pótolja s mint építőanyag is száraz helyen igen jól alkalmazható.

A bátaszéki közalapítványi erdőgondnokság alig két évtizedes kanadai nyár állományából az elmúlt termelési időszakban már 14—18 méter magas szarufának teljesen alkalmas méretű törzseket termeltek ki s bár részletes fölvételt foganatosítani nem volt módomban, merem állítani, hogy az állományok évi növekvése kat. holdanként nagyon kevés-

sel maradhatott a 10 tömörköbméteren alul, ha ugyan azt meg nem haladta.

A törzs alkata teljesen a fenyőfélékre emlékeztet, az ágak kevés kivétellel úgyszólván örvösen helyezkednek el s az egymást követő két ágörv között mutatkozó egyévi növekvés helyenként az egy métert is meghaladja.

Hogy a 3—6 mm.-t elérő, sőt néha meg is haladó évgyűrűk a vastagsági növekvésben mit jelentenek, azt papíron is könnyen kiszámíthatjuk.

A sűrű záródást éppen nyúlánk alakja miatt igen jól tűri s 30—40 éves korában előreláthatólag nagyobb fatömeget fog szolgáltatni, mint egy bármily jól záródott 120—140 éves elsőrendű keményfaerdő.

Hogy a jövedelemben milyen különbséget jelent, elég a mai keményfaárakat összehasonlítani az ilyen anyagokért fizetett árral, vagy a fenyőanyagok árából némi következtést vonni az ilyen erdőgazdaságból elérhető pénzügyi eredményekre.

Megjegyezni kívánom még azt, hogy az ipari célokra alkalmas műfaszázalék jelentékenyen meghaladja a közepes minőségű keményfaerdőknél elérhető műfaszázalékot.

Egyike ezért a kanadai nyár azoknak a fanemeinknek, amelyek különösen azokon a részeken, ahol a talajvíz nincs túlságosan mélyen, a legmesszebbmenő támogatást és nagyobb mértékben való telepítést megérdemlik, annál is inkább, mert a magában álló egyedek is hengeres és műszaki célokra elsőrendűen alkalmas törzseket nevelnek.

(Polytatás következik.)

A somogyi sík erdőségei

Írta: Dr. Boros Ádám

Erdészeti irodalmunk a Dunántúl déli, sík részének erdeit meglehetősen hiányosan ismerteti. Még a *Fekete-Blattny-féle* kitűnő munkában is, ami különben a somogyi sík erdőségeire vonatkozólag is sok becses adatot tartalmaz, hiányos a somogyi sík fanemeinek és ezek elterjedésének ismertetése.

Ennek főoka kétségkívül az, hogy ezen a területen egyáltalában nincs állami erdőbirtok, az erdőségek leginkább főúri kezekben vannak és az itteni erdőségekről szerzett tapasztalatokból kevés vált közkinccsé és az irodalomba nagyon kevés ment át.

A múlt években a növényzet tanulmányozása céljából számos kirándulás keretében bejártam a Dráva balpartján elterülő síkságot, a Balatontól egész a Drávaig. A terület rendkívül érdekes és jellegzetes növényzetéről írott munkámban* az itt előforduló fánemekről és ezek állományairól is megemlékezem. Minthogy munkám német nyelven jelenik meg s a fánemekre vonatkozó rész a mű különböző fejezeteiben található, jónak látom e helyen az erdőgazdaságot érdeklő részre az érdeklődők figyelmét felhívni. Helyszűke miatt azonban a részletekre vonatkozólag kénytelen vagyok magára a dolgozatra utalni.

A somogyi sík — idézett dolgozatom bevezető részében kifejtett elvek szerint — az Alföldhöz tartozik. Természeti viszonyai azonban az Alföld javarésztétől lényegesen eltérők s inkább a Dunántúl nyugati részeinek viszonyaival egyeznek meg, legfeljebb a Nyírséggel és a Hansággal hasonlíthatók össze. A közeli hegyvidék, a vizenyösebb altalaj, a nedvesebb és hűvösebb éghajlat hatására itt hatalmas nyíreseket, borókásokat, cser-, kocsányos-, tölgy-, éger-, gyertyán- és bükkfa-állományokat találunk, valamennyit jellemző aljnövényzetével együtt. Érdekes továbbá, hogy az erdei fenyő viszonylag milyen otthonosnak érzi magát. Mai állományainak túlnyomó részén az első pillanatra látszik, hogy ültetettek, *Fekete-Blattny* szerint a fenyő a Nagykanizsától keletre eső területen egyáltalában nem őshonos. Én nem tartom kizártnak, hogy helyenként kisebb csoportjai őshonosak is lehetnek. Ilyen fenyvesek vannak pl. Darány, Erdősokonya, Gyöngyöspusztá, Szente, Böhönye stb. körül.

Nagyon jellemző erdőtípus a somogyi síkon az égeres.

* *Dr. Boros Ádám*: A drávabalparti síkság flórájának alapvonásai különös tekintettel a lápokra. „Magyar Botanikai Lapok“, 1924. évf. (jelenleg még sajtó alatt.)

Mindazon területek alacsonyabban fekvő részeit, ahol a buckatetőkön erdei fenyő, cser, tölgy, borókafenyő, gyertyán és bükk van, égeres foglalja el. A „folyásoknak“ nevezett ereket széles égeres csík kíséri, teljesen úgy, ahogy pl. a nyugat-zalai hegyvidék völgyeinek patakjait. Az ilyen nedvesebb helyeken az enyves égerhez a hamvasfűz, a kőris és több cserje csatlakozik.

Az emelkedettebb buckás helyeken számos oly fanem, amelyek a hegyvidéken olykor szigorúan külön-külön állományokat alkotnak, keverten fordulnak elő. Így szokatlan képet nyújt a cser, a kocsányos tölgy, a nyír, a gyertyán, a bükk s az erdei fenyő keverten, közösen alkotott állománya.

Az említett fanemek közül legérdekesebb a bükkfa előfordulása a síkon. A *Fekete-Blattny*-féle mű a bükkfának csak három síki előfordulását közli Somogyból, mindkettő (Gyékenyes, Péterhida és Drávaszentés) a Dráva alluviumára esik. Szinte meglepőnek mondható, hogy e mű adatai közül kimaradtak a somogyi sík belső részein való előfordulások. Gyöngyöspuszta és Kaszópuszta mellett (utóbbi Somogyszob határában), továbbá Böhönye és Varásló mellett ugyanis több igen szép bükkfaliget van,* mit az első két termőhelyen igen szép nagy, többszázéves fák alkotnak. Mindezen termőhelyeken a bükk buckás homokon, síkon s csupán kb. 130 m. magasságban él, tehát teljesen különleges módon fordul elő. *Fekete-Blattny*-ék nézete tehát, hogy a drávamenti bükk-előfordulás a Dráva alluviumának talajviszonyaival és azzal magyarázható, hogy a Dráva vize hozta volna ide, nem állhat fenn, mert a bükk a sík belsőbb részén is előfordul. A jelenség oka mélyrehatóbb talajhidrológiai, talaj- és éghajlattani tényezőkben rejlik, melyeket részletesen még nem ismertettek ugyan, de a terület növényzete tanulmányozásának eredményeiből leszűrhető az a törvényszerűség, hogy a somogyi sík homokja a növényzet szempontjából úgy viselkedik, mintha a nyugatmagyar hegyvidéken, avagy a Morva-mezőn, avagy attól északabbra nyugodna. Homokja ugyanis

* Pótfüzetek a Természettudományi Közöny-höz 1923. évf. 71. lap.
(A bükkfa Somogy megye síkján.)

mészben szegény, így nem az Alföld mészlakó pusztai növényei és fehéryanárfaligetei, hanem inkább az északnémet homokmezők elemei uralkodnak rajta.* Természetes, hogy a somogyi sík növényzete az északi homokmezőkével azért szorosan nem azonosítható, mert növénytakarójában számos délies és egy kevés keleti elem is vegyül.

A somogyi homok hatalmas borókásai, itt-ott nyírrel (pl. Darány, Dávodpuszta, Böhönye mellett) helyenként élénken emlékeztetnek az északnémet „Heidékre“, de Somogyban a csarap (*Calluna vulgaris*) hiányzik. Ugyanaz a tényező, illetőleg tényezők, amelyek a homokra itt nem árvalányhajmezőt, nem *Astragalus varius*, *A. dasyanthus* *Dianthus diutinus*-os mezőt, nem aprótermetű nyárfák alkotta ritka ligetet, hanem *Weingärtneriás*, *Jasioneás* és *Thymus serpyllumos* mezőt varázsolnak, ugyanazok adják meg a bükk, gyertyán, nyír, esertölgy, éger, kőris és mások létfeltételeit is.

A szálanként előforduló fánemek közül, mint érdekes jelenséget kell kiemelnem a pelyhes nyír előfordulását, mit Somogytarnóca mellett a „Jolda-erdőben“ és a Rigóc-pataknál, továbbá Görgetegen és Varásló mellett figyeltem meg, továbbá a hamvas égert, ami a Drávánál Bares fölött éppoly körülmények közt fordul elő, mint a Duna mentén Budapest táján, nevezetesen, mint a folyóvízzel levándorolt elem. A vénicfát (komlóbükk, *Ostrya carpinifolia*) a légrádi szőlőhegyen eddig nem sikerült megtalálnom, így honosságáról szülő vitához érdemlegesen nem szólhatok hozzá. A gesztenye szintén honos a vidéken s számos érv szól a mellett, hogy itt is őshonos. Érdekes végül a vénic szilfa (*Ulmus levis*) és az ezüsthárs előfordulása is Somogyszob és Kaszópuszta közt.

A somogyi erdők, ezek aljnövényzetének és előfordulásainak körülményei az eddigi kutatásokkal még csak gyengén vannak megvilágítva, ezirányú további kutatások érdekében kérem az erdésztestület szíves további támogatását.

* Pótfüzetek a Természettudományi Közlönyhöz, 1923. évf. 71. lap
(A dunántúli homokpuszták eltérő növényzete.)

Közlegelők karbáhozása

Egyesületünk közel 25 éve szorgalmazza számalmas állapotban lévő közlegelőink jókarbáhozását. Legutóbbi ilyen irányú felterjesztésével kapcsolatban vette a földművelésügyi miniszter úr 1924. évi 53.100. X. A. számú leiratát, az alispánokhoz, városi polgármesterekhez stb. intézett hasonszámú körrendeleteit s az ezek mellékletét képező „*Útmutatás*“-t a közlegelők fentartása, megjavítása, gondozása és rendszeres használata tárgyában.

Bár ezeknek a rendelkezéseknek kiadása még korántsem elégséges ahhoz, hogy e téren gyökeres változások következzenek be, mindamellett kétségtelenül jelentős lépésnek kell minősítenünk a földművelésügyi kormánynak azt a sürgősen végrehajtani rendelt intézkedését, hogy minden közlegelővel bíró községnek, valamint az 1913: X. t.-c. hatálya alá tartozó osztatlan közös legelők legeltetési társulattá alakult társtulajdonosainak haladéktalanul tárgyalás alá kell venniök a közlegelő megjavításának kérdését s ahol még a legeltetési szabályrendelet, illetőleg a legelőrendtartás sem volna megalkotva, azt sürgősen el kell készíteniök.

Az 1913: X. c. és a 7000/1914. F. M. végrehajtási utasítás a közlegelők jogviszonyait kellőképen rendezte, azonban úgy vélem, hogy a legelők jókarbáhozása és állandó jókarbantartása csupán egy megfelelő legelőgazdasági törvény keretében* lesz intézményesen megoldható. A közelebbi kérdés az, rendelkezik-e az állam ezeknek az elrendelt intézkedéseknek gondos végrehajtására, ellenőrzésére és állandó útmutatás szolgáltatására alkalmas tiszti és altiszti (legelőmesteri) személyzettel? Tudomásunk szerint erre a célra az egyéb teendőkkal (földbirtokreform stb.) túlterhelt gazdasági felügyelői tiszti személyzetten kívül más szervezete nem áll rendelkezésre.

A földművelésügyi kormánynak bőséges tapasztalata lehet e téren, hiszen igen tiszteletreméltó, eredményes mun-

* Itt utalok néhai Téglás Károly tagtársunk kiváló munkásságára.

kásság volt az, amelyet az erdélyrészi és felvidéki kirendeltségek a hegyvidéki közlegelők javítása terén éppen néhány igen jeles erdőmérnök szaktársunk igénybevételével foganasítottak.

Úgy hiszem, hogy valóban eredményes munka eléréséhez nem lesz elegendő a csupán felügyeletet és ellenőrzést végző jelenlegi szervezet, mert hiszen a tulajdonképpeni alkotó munkát különlegesen kiképzett, megfelelő hatáskörrel ellátott, bürokratikus intézkedésektől mentesített tiszti és altiszti (legelőmesteri) személyzettel bíró külön szervezettel és — ami a legfőbb — kellő anyagi erővel lehet csak elvégezni.

Ha annakidején — mai értékben átszámítva — talán milliárdokat tudtunk áldozni arra, hogy a nemzetiségi vidéken levő hegyvidéki közlegelőink jókarba hozassanak, kettőzött kötelességünk ezekben az átmeneti időkben minden figyelmünket a megcsontított Magyarország közlegelőinek jókarbahozására fordítani.

Bennünket a közlegelők sorsa közéről érint.

Amellett, hogy a mindennapi életben megtanultuk mérlegelni a közlegelők fontosságát, mondhatnám önös erdőgazdasági és erdőfentartási szempontból is kívánjuk a közlegelők állandó jókarbantartását, mert ezzel mintegy alapokat látjuk meggyógyítva annak a múltban mindenkor tapasztalt beteges, emberöltőnként megismétlődő körfolyamatnak, melynek következtében a közlegelők helytelen kezelése, elhanyagolása folytán előálló legelőinség elsősorban az erdőgazdaságban keresett kielégülést.* s mindaddig szorgalmazta az örökös erdőlegelőcseréket, az erdőnek túlzott mértékben való legeltetését, amíg néhány évtized avagy évszázad alatt sikerült községi és úrbéri legelőink s részben erdeink jelentékeny részét csipkerózsás, galagonyás és szederindás bozótesoportokkal átszőtt vízmosásos kopárrá, vagy ahhoz közel hasonló kopott jószágtestté alakítani.

* Utalok itt mindjárt a földbirtokreformtörvényt kiegészítő novelának idevágó rendelkezéseire is.

Ezzel kapcsolatban még egy szomorú jelenségre kell felhívnom az intézőkörök figyelmét, ami az elbalkánosodásnak, a nyomorúságnak kísérő jelensége, a *kecskék elszaporodására*, a kecskelegeltetés káros következményeinek preventív meggátlására. Egy utazásom alkalmával láttam, mit művelt a kecske a Balkánon, borzalom elgondolni ennek az észrevétlenül, lassan, de biztosan beköszöntő veszedelemnek fokozatos terjedését.

Már a régi jó békevilágban gondot okozott a kecskelegeltetés kérdése, egyes törvényhatóságok külön szabályrendeleteket alkottak a kecskelegeltetés korlátozására, azonban ezek az intézkedések nem bizonyultak eléggé hatékonyaknak. Ide szigorú törvény kell, azonban éppen azért, mert a kecskelegeltetés kérdése nem csupán egyszerű gazdasági kérdés, hanem annak mélyreható szociális háttere is van, a megoldásnak sem egyedül szigorú törvényes intézkedésekre kell szorítkozni, hanem párhuzamos intézkedésekkel gazdasági és társadalmi téren meg kell szüntetni azt a nyomasztó légkört is, amelyben az ilyen veszedelmes kísérőjelenségek kifejlődése bekövetkezhetik.

EGYESÜLETI KÖZLEMÉNYEK

I.

Meghívó

az Országos Erdészeti Egyesület közgyűlésére

Az Országos Erdészeti Egyesület f. évi rendes közgyűlését szerdán, december hó 17-én d. u. 5 óraker Budapesten, saját helyiségeiben (V., Alkotmány ucca 6. szám, II. emelet) tartja meg a következő tárgysorozattal:

1. Jelentés a legutóbbi közgyűlés óta kifejtett egyesületi tevékenységről.

2. Elnök, esetleg alelnök, továbbá 29 választmányi tag választása, még pedig 15 négy évre, 5 három évre, 6 két évre, 3 egy évre.

A választmányból alapszabály szerint kilépnek, de újra választhatók: Arató Gyula, Bakkay József, Bethlen István gróf, Kozma István, id. Majláth József gróf, Medveczky Ernő, Osztroluczky Géza, Osztroluczky Miklós, Radvánszky Antal báró, dr. Hammersberg Géza, Schmieđ Ernő, Schmidt Károly, dr. Tuzson János, Zelenski Róbert gróf; egy hely alelnökké való megválasztás, 14 hely pedig lemondás következtében ürült meg.

3. Az 1923. évi zárszámadás és az 1925. évi költségvetés előterjesztése.

4. Jelentés a Deák Ferenc-alapítvány kamataiból kiírt pályázatokról.

5. Indítvány a jövő évi közgyűlés helyére és tanácskozási tárgyaira nézve.

6. Egyéb indítványok. (Ilyenek az alapszabályok szerint a közgyűlést megelőző napig a titkári hivatalnak bejelentendők.)

Van szerencsénk az egyesület t. tagjait felkérni, hogy a közgyűlésen minél számosabban vegyenek részt.

Az elnökség.

Gondoskodás fog történni arról, hogy a közgyűlés után a résztvevők fentartott helyen együtt vacsorázhassanak. A helyet a közgyűlés alkalmával jelöljük meg.

II.

Az Országos Erdészeti Egyesület 1923. évi zárszámadása.

Rovat	B e v é t e l	Előirányzat 1923. évre		Tényleg befolyt 1923. évben	
		K	f	K	f
	A) Rendes bevételek.				
I.	A Székház jövedelmei:				
	a) házbérek	106.060	—	1,683.415	—
	b) üzemköltségek	12.696	—	3.625	—
II.	Kötvényben tett alapítványok ka- matai és pótdíjai	24.000	—	125.082	47
III.	Tagsági díjak és pótdíjak	180.000	—	797.411	30
IV.	Állami segély	60.000	—	180.000	—
V.	Állandó kiadmányok jövedelmei:				
	1. Erdészeti Lapok:				
	a) előfizetési díjak	90.000	—	373.798	87
	b) hirdetési díjak	80.000	—	655.347	52
	2. Erdészeti Zsebnaptár	—	—	—	—
VI.	Nem állandó irodalmi kiadmányok eladásából befolyt összegek	5.000	—	33.184	—
VII.	Az alaptőke, letét és a pénztári készletek kamatai	25.000	—	4,732.259	—
VIII.	Térítmények:				
	a) postaköltség	25.000	—	151.010	80
	b) más térítmények	2.000	—	160.359	—
IX.	Szerzők terhére kiadott szak- könyvek eladásából befolyt ösz- szegek	—	—	—	—
X.	Egyéb bevételek	2 244	—	5,339.127	65
	A rendes bevételek összege	612.000	—	14,234.620	61
	B) Áttutó bevételek.				
XI.	Deák Ferenc-alap kamatai stb. ...	1.100	—	1.100	—
XII.	Wagner Károly-alap kamatai ..	5.060	—	49.193	20
XIII.	Gróf Tisza Lajos-alap kamatai ..	2.040	—	2.042	—
	Atvitel	8.200	—	52.335	20

Rovat	Bevétel	Előirányzat 1923. évre		Tényleg befolyt 1923. évben	
		K	f	K	f
	Áthozat	8.200	—	52.335	20
XIV.	Bedó Albert	1.950	—	3.656	—
XV.	Erzsébet királyné	996	—	1.003	—
XVI.	Luczenbacher Pál	424	—	424	—
XVII.	Horváth Sándor	660	—	660	—
XVIII.	Faragó Béla	354	—	375	—
XIX.	Nyugdíj	6.565	—	10.960	—
XX.	Alfiszti segély	1.040	—	1.449	—
XXI.	Br. Bánffy Dezső	1.155	—	7.539	—
XXII.	Hirsch Istvánné	1.006	—	1.254	—
XXIII.	Szantner Gyula	349	—	595	—
XXIV.	I. Ferencz József	19.000	—	1,841.417	10
XXV.	Goldmann H.	4.960	—	6.564	—
XXVI.	Új alapítványok és kötvényben tett alapítványok törlesztésére befizetett összegek	10.000	—	392.105	—
XXVII.	Egyéb átfutó bevételek	2.000	—	2,330.457	19
	Az átfutó bevételek összege	58.659	—	4,650.793	49
	Bevételek összesen	670.659	—	18,885.414	10

Rovat	K i a d á s	Előirányzat 1923. évre		Tényleg kiadatott 1923. évben	
		K	f	K	f
	A) Rendes kiadások.				
I.	Személyi járandóságok :				
	a) a titkár járandósága 423.800				
	b) a s. titkár „ 447.000				
	c) a pénztárnok „ 309.000				
	d) az irnokok „ 286.000				
	e) a szolgál „ 218.000				
	f) jutalmak, segélyek, adók — — — — — 269.075				
	g) nyug- és kegydíjak 25.336	714.000	—	1.978.211	—
II.	Ügyviteli költségek :				
	a) irodai költségek 2,023.410·10				
	b) tüzelő anyagok 1,720.204·—	350.000	—	3,743.614	10
III.	Leltári tárgyak beszerzése — — —	10.000	—	—	—
IV.	A könyvtár gyarapítására és szak- lapokra — — — — —	25.000	—	58.596	—
V.	Állandó kiadmányok költségei :				
	1. Erdészeti Lapok :				
	a) nyomtatás és expedició — — —	500.000	—	2,264.268	—
	b) írói díjak — — — — —	—	—	—	—
VI.	Nem állandó irodalmi kiadmá- nyok költségei — — — — —	—	—	—	—
VII.	A székház terhelő kiadások :				
	a) adók — — — — — 144.103·—				
	b) vízvezetéki illeték 478.718·—				
	c) udvarvilágítás, lift 678.411·20				
	d) tűzkárbiztosítás — 220·—				
	e) javítások — — — — 301.085·—	110.000	—	1.602.537	20
	Átvitel	1,709.000	—	9,647.226	30

Rovat	K i a d á s	Előirányzat 1923. évre		Tényleg kiadatott 1923. évben	
		K	f	K	f
	Áthozat	1,709.000	—	9,647.226	30
VIII.	Illetékegyenérték és az egyesü- letet mint ilyen terhelő adó (forg. adó) — — — — —	13.000	—	2.678	40
IX.	Szerzők terhére kiadott szak- munkák kiadási költségei — —	—	—	—	—
X.	Hozzájárulás alapokhoz — — —	20.000	—	2,000.000	—
XI.	Egyéb kiadások — — — — —	62.000	—	2,584.715	91
	A rendes kiadások összege — —	1,804.000	—	14,234.620	61
	B) Átfutó kiadások.				
XII.	Deák Ferenc-alap pályadíja	1.100	—	1.100	—
XIII.	Wagner Károly-alap segélyei	5.060	—	49.193	20
XIV.	Gróf Tisza Lajos-alap „	2.040	—	2.042	—
XV.	Bedő Albert-alap ösztöndíjai	1.950	—	3.656	—
XVI.	Erzsébet kir.-alap segélyei	996	—	1.003	—
XVII.	Luczenbacher Pál-al. segélyei	424	—	424	—
XVIII.	Horváth Sándor-alap jutalma	660	—	660	—
XIX.	Faragó Béla-alap segélyei	354	—	375	—
XX.	A nyugdíj-alap kamatai	6.565	—	10.960	—
XXI.	Az altiszti s.-alap „	1.040	—	1.449	—
XXII.	Br. Bánffy D. „ ösztöndíjai	1.155	—	7.539	—
XXIII.	Hirsch J.-né „ segélyei	1.006	—	1.254	—
XXIV.	Szandtner Gy.-alap „	349	—	595	—
XXV.	I. Ferenc József-al. kamatai	19.000	—	1,841.417	10
XXVI.	Goldmann H.-alap „	4.960	—	6.564	—
XXVII.	A törzsvagyonhoz csatolandó új alapítványok és a kötvényben tett alapítványok, befizetett ösz- szegek — — — — —	10.000	—	392.105	—
XXVIII.	Egyéb átfutó kiadások — — —	2.000	—	2,330.457	19
	Az átfutó kiadások összege — —	58.659	—	4,650.793	49
	Kiadások összesen	1,862.659	—	18,885.414	10

III.

Az Országos Erdészeti Egyesület felterjesztése a földművelésügyi miniszter úrhoz az állami erdőtisztai kar előmeneteli viszonyának javítása érdekében.

Nagyméltóságú Miniszter Úr!

Egyesületünk, amely az erdőgazdasági közügyeket éber figyelemmel kíséri, utóbbi években aggodalommal észleli, hogy az államerdészeti tisztikarban az előmenetel sajnálatosan lassú és emiatt elkedvetlenedés és csüggedtség jelei mutatkoznak s féltő, hogy ez a tisztikar általánosan ismert régebbi ambícióját és munkakedvét hova-tovább elveszti.

Teljes tudatában vagyunk annak, hogy hazánk szomorú helyzete s ebből folyólag a tisztviselői létszámapasztás és a fizetéseknek a létminimumot sem biztosító mértéke, általában súlyos teherként nehezedik a tisztviselőtársadalomra; de szerény nézetünk szerint ily sivár általános helyzet mellett kétszeres fontossággal bír, hogy egyes tisztviselői kategóriáknak ne legyen okuk különleges sérelmekről panaszkodni.

Az államerdészeti tisztikarban értesülésünk szerint az utóbbi években oly kevés volt a kinevezés, hogy a tisztviselők az egyes fizetési fokokban sokkal hosszabb időt kénytelenek tölteni, mint általában más kormányzati ágazatoknál.

Az ebből folyó elégedetlenség szerény nézetünk szerint az ország erdőgazdaságára nézve egyáltalában nem közömbös — akár az állami erdőbirtokok gazdasági vitelének érdekeit tekintjük, akár a magángazdaságok állami felügyeletének és irányításának szempontjából vizsgáljuk a helyzetet. Ma ez az utóbbi működési kör áll előtérben s kétségkívül országos érdek, hogy azoknál a hatósági szerveknél, amelyek oly fontos gazdasági ágazat munkálkodását vannak hivatva irányítani, mint az erdőgazdaság, amelynek körében elkövetett hibák sok évtizedre éreztetik hatásukat, megelégedett és minden tekintetben kiváló tisztikar működjék.

A mai helyzet ezzel szemben lehangoltságot szül s odavezet, hogy az újonnan végzett szakemberek közül is csak azok fognak állami szolgálatba lépni, akik máshol alkalmazást nem találnak. Alig lehet számítani arra, hogy a fiatalság rátermett és kiváló része keressen állami szolgálatot abban az esetben, ha az előléptetési viszonyok olyan szomorúak és mostohák lesznek, amilyenek a legutóbbi időkben voltak, amikor is igazán csak a lelkesedés, s a pálya szeretete tartotta a más szolgálati ágakkal szemben hátraszorított tisztviselőkben az ambíciót és munkakedvet.

Ezekre való tekintettel mély tisztelettel kérjük Nagyméltóságodat, méltóztassék az államerdészeti tisztikar mostoha helyzetét, amely hova-tovább bénítólag hat az ország erdőgazdaságának fejlődésére, beható tanulmány tárgyává tenni és megfelelő kinevezési lehetőségeket biztosítva, azok megosztásánál az államerdészeti tisztikart az alsóbb fizetési osztályokban töltött aránytalanul hosszú idő figyelembevételével az eddigi sérelmeket megszüntető s jobb jövőt biztosító előmenetelben részesíteni.

Fogadja Nagyméltóságod kiváló tiszteletünk őszinte nyilvánítását.

Budapest, 1924. évi december hó 1-én.

IV.

Tájékoztató az 1925. évi tagjárulékokról és az Erdészeti Lapok előfizetési díjáról

Tájékoztatásul közöljük, hogy az Országos Erdészeti Egyesület az 1925. évre fizetendő tagsági díjat és az alapító tagoktól bekért drágasági pótlékot a következőképen állapította meg:

1. Rendes tagok, nem kötött jövedelemmel (erdőbirtokosok, fakereskedők, cégek, testületek, városok stb.)	250.000 K
2. Rendes tagok kötött jövedelemmel (tisztviselők, alkalmazottak)	100.000 „
3. Nyugdíjasok és főiskolai hallgatók	50.000 „
4. Alapító tagok (mint 1. alatt)	150.000 „
5. „ „ (mint 2. alatt)	60.000 „
6. „ „ (mint 3. alatt)	40.000 „

Az Erdészeti Lapok előfizetése az 1925. évre általában 240.000 K, erdőtiszték azonban 120.000, erdészeti altiszték 80.000 koronáért fizethetnek elő.

A tagjárulékok és az előfizetési díjak beküldése céljából az Erdészeti Lapok legközelebbi (januári) számához fogunk csekk-lapot csatolni, addig is a f. évi hátrélékok beküldését kérjük.

Az O. E. E. titkári hivatala.

K Ü L Ö N F É L É K

Személyi hírek. A kormányzó úr Ó Főméltósága a vallás- és közoktatásügyi miniszter előterjesztésére *Bund Károly* és *Genersich Sándor* közalap. kir. erdőtanácsosoknak a miniszteri tanácsosi címet adományozta.

A földművelésügyi miniszter úr az alföldi erdőtelepítés és fásítás terén szerzett érdemeikért a *kisújszállási közbirtokosságnak*, a *hajdúhadházi legelőbirtokosságnak* és *Hajdúböszörmény* rendezett tanácsú városnak elismerőoklevelet adott. — *Mészáros Jenő* kisújszállási közbirtokossági elnöknek dr. *Gaál János* kisújszállási polgármesternek *Hadházy Miklós*nak, a hajdúhadházi Nagyerdő-birtokosság elnökének, *Csapó Zsigmond*nak, a hajdúhadházi Csereerdő-birtokosság elnökének, *Kóti Jeremiás*nak, a hajdúhadházi erdő- és legelő bizottsági jegyzőnek és *Laczkó Béla* m. kir. erdőmérnöknek pedig elismerését fejezte ki.

Halálozás. *Bucsányi József*, kalocsai érseki uradalmi főerdőmérnök, az O. E. E. rendes tagja 1076 évi december hó 6-án váratlanul elhunyt. Bucsányi József egyike volt a legértékesebb szakembereinknek, aki egy emberéletet töltött a dunaártéri erdőségek nehezen hozzáférhető, csendes magányában, de emellett nem szünt meg örökösen búvárkodni a dunaártéri erdőgazdaság tudományosan fel nem tárt kérdései, rejtélyei között. Sajnos, hosszú évtizedekre visszanyúló kísérleteinek, kutatásainak eredményeit, amelyek tudomásunk szerint főleg a különféle talajpróbák, más és más rétegezettességű homoköntések gondos felvétele alapján fogatosított erdősítési kísérletekre, új fánemekkel való kísérletezésekre, nyárfatermelési táblák felállítására stb. vonatkoztak, a váratlanul beköszöntött halál alighanem sírba vitte, de legjobb esetben is a tudós szerénységével, zajtalanul végzett munkásságának a közre is értékes rendszeres összefoglalását a bemohosodott érsekcsanádi kúria örök rejtelmek fedik. Nyugodjék békében!

Sajnálattal utólag értesülünk az alábbi gyász esetekről:

Soltész Nándor nyugalmazott m. kir. erdőtanácsos 1923 december hó 9-én Újdiósgyőrött meghalt. Az Országos Erdészeti Egyesület egyik régi alapítótagját gyászolja a megboldogultban, aki hosszú kincstári szolgálata végén a szászsebesi m. kir. erdőhivatalnál mint hivatalfőnökhelyettes fejezte be érdekes munkásságát.

Sztehló Gyula társulati főmérnök a volt boszniai és hercegovinai országos kormány erdőgazdasági osztályának

volt építőfőmérnöke, elhunyt. Az O. E. E. rendes tagja, az „Erdészeti Lapok“ lelkes munkatársa volt. Ellenőrizhetetlen forrásból halljuk, hogy erdei vasúti szerencsétlenségnek esett áldozatul.

Muraközy János m. kir. erdőtanácsos Kecskeméten 1924 május 15-én elhunyt, Béke hamvaikra!

Kaán Károly államtitkár székfoglalója a Magyar Tudományos Akadémián. Sikerült megszereznünk a napilapok részére készült ismertető közlemény teljes szövegét, melyet az alábbiakban adunk közre:

„*Elváltozások az Alföld képében*“.

„Az Alföldről készülő munkája I. fejezetének töredékes anyagából ezen a címen tartotta folyó évi november hó 24-én a Magyar Tudományos Akadémia III. oszt. ülésén székfoglalóját **Kaán Károly** földmivelésügyi államtitkár.

Megállapította, majd bizonyította, hogy a diluvium után az erdős, lápos állapot jellemezte az Alföldet.

Honfoglaláskor már terjedelmes üde rónák, nyirkos legelők váltakoztak nagy erdőtestekkel, lápokkal, berkekkel, amelyeket kigyózó erek és folyóágak szeldeltek.

Állást foglalt azzal a nézőponttal szemben, mely az Alföld mindenkori fátlan voltát hangoztatja s történeti adatokkal és okmányokkal bizonyította, hogy a Kis- és Nagy-Jászkúnságon, Debrecen mellett és a Hortobágyon is, a Körösök mentén és egyebütt az Alföldön erdők voltak.

Az erdőket azonban tűzzel vassal pusztították s a kétségtelenül megállapítható nyomok szerint a vizeket is már korán elvezetni igyekeztek, hogy minél több legelőt biztosítsanak, a mindjobban fejlődő állattenyésztésnek.

Tudományos megállapítás szerint számos tó, sőt folyóvíz szűnt meg abban az időben, amelyek eltűnésében bizonyára az ember kezének is része van.

Ez a legeltetéssel kapcsolatos és mind nagyobb arányokban kifejelett állattenyésztés befolyásolta ezután jórészt az Alföld képének további elváltozásait is.

A török dúlás azonban nemcsak megakadályozta a gazdasági előrehaladást, de azt jórészt meg is semmisítette. A török hódoltság alatt és a felmentő harcok idején elpusztultak az erdők s a tüzek és a legelő marha pusztításai nyomán már itt-ott sivárrá lesz a homok is. Megsemmisültek a falvak s velük eltűnt a lakosság is és az állatállomány. A folyóvizek medre pedig megtelt hordalékkal, ami gyakori árvizeknek és elposványosodásnak lett okozója.

Ilyen leromlás után azután csak lassan tud magához térni az Alföld.

A pusztaságot kezdetben bérlegeltetésekkel hasznosítják. Idegenből, messze keletről és egyéb vidékekről hoznak igen nagy számban marhát és azt legeltetik és felhízlalják.

A mindinkább szaporodó marha mindjobban kiéli, feltépi a már nagyon megviselt homoki földek kérégt. És mert a lepusztított erdők már nem akasztják meg útjukban a szeleket, ezek elborítanak a sivó homokkal nagy felületeket. Tavakat töltenek be, erdőket, házakat temetnek el.

Csak erős törvényes intézkedések tudják a XVIII. században és a XIX. század elején megakasztani a mindinkább fokozódó veszedelmet.

Az erdőpusztítással megváltozott bioklimatikus viszonyok mellett az elszikésedés is mindjobban terjed, amit a meginduló árvízvédelmi és folyószabályozási munkák szárító hatása még fokoz.

Nem gáncs ez a *Széchenyi* és *Vásárhelyi* kiváló munkájára. *Széchenyi* nemesak az árvizektől kívánta megmenteni az Alföldet, de mint maga írta „virágos kertté“ szándékozott azt varázsolni. Nem rajta múltott, hogy nem valósíthatta meg szép koncepcióját.

A jeles mérnöki munkákkal ármentesített 6.5 millió kat. hold föld egy értékben fel sem becsülhető közgazdasági tényező! Nem is a mérnöki tevékenységen múltott, hogy az ármentesítő, folyószabályozó és belvízlevezető munkálatok kapcsán nem létesíthettünk elégséges arányban hajózható csatornákat, öntözőberendezéseket, halastavakat stb., amelyek rendeltetésük mellett közvetve a víztárolásnak s az Alföld nyirkosabb viszonylatban tartásának szolgálatába is szegődhettek volna.

Főképpen pedig nem követte e kiváló munkálatokat olyan közgazdasági tevékenység, mely azok szárító hatását ellensúlyozhatta volna. Nem gondoskodtak a megmaradt alföldi erdők fentartásáról, új erdők telepítéséről stb.

Pedig nem lehet, hogy megmaradjon az Alföld a mai egy s más tekintetben tarthatatlan viszonyai között a természet megzavart és egyensúlyba még nem hozott rendje mellett.

Széchenyi terve nem utópia, de egy zseniális agy jövődöbe látása, egy jól átgondolt gazdasági politika reális és egészséges váza.

Az Alföld közgazdasági kifejlesztéséhez szükséges feltételek biztosítása nem is késhetik sokáig s ezek valóra válása

esetén következik be majd a nagy rónaság képének legszebb elváltozása.

A természeti tényezők egyensúlyba juthatnak, közgazdaságilag felvirulhat, eszmeileg virágos pompájába kerülhet az Alföld és mindezzel bekövetkezhet a *Széchenyi* Alföldet illető eszméinek a glóriája“.

A székfoglaló felolvasás után *Horváth Géza* tagavató beszéd kíséretében nyújtotta át *Kaán* Károlynak az akadémiai tagság oklevelét.

A folyó évi őszi erdészeti államvizsga. A novemberben megtartott őszi államvizsgán 24-en jelentek meg. A vizsgálóbizottságban *Kaán* Károly államtitkár elnöklete alatt *Payer* István és *Héjas* Kálmán miniszteri tanácsosok, továbbá *Fekete* Zoltán főiskolai tanár vettek részt. Az államvizsgát 22 vizgázó tette le sikeresen, névszerint: *Baráth* Béla, *Csép* Béla, *Dienes* Zoltán, *Földes* Károly, *Franz* Jenő, *Hacher* Géza, *Hamar* László, *Kaisz* György, *Kóczán* László, *Kohuth* László, *Kondér* István, *Lakatos* József, *Leicht* Ottó, *Maczkó* István, *Milota* Erich, *Pápai* János, *Porga* Zoltán, *Réz* Endre, *Réz* Ferenc, *Rusvay* Ernő, *Szakács* Imre, *Tóth* Jenő.

Az írásbeli vizsgán feltett kérdések a következők voltak:

1. Milyen hibákat követett el a magyar erdőgazdaság a múltban az erdőművelés terén, illetőleg avval kapcsolatban? Mik voltak azoknak következményei és miképen orvosolhatók azok?

2. Írja le vizsgatevő, hogy a hegyvidéki vasutak építésénél milyen gazdasági és műszaki elvek tartandók szem előtt?

3. A csatolt térképvázlat és részletes erdőleírás alapján elkészítendő az általános vágásterv az egyesített szakozás elvei szerint. A fatömeget csak az első két fordulatszakra nézve kell kimutatni. A tervezett vágássorrend megokolandó.

„Nyugdíjba a magyarokkal“ cím alatt közli a Kolozsvárt megjelenő „Ellenzék“ november 15-i száma: „Általános megdöbbenést váltott ki a társadalom széles rétegében a földművelésügyi kormánynak most nyilvánosságra hozott rendelete, amely szerint a pár héttel ezelőtt Lippára áthelyezett lugosi erdőigazgatóságnak csaknem kivétel nélkül minden magyar tisztviselőjét nyugalomba kergette. A nyugalmazottak: *Gründl* Gyula, *Fekete* János erdőfőtanácsosok, *Trauer* Gyula, *Branich* Kálmán, *Molnár* Károly és *Murányi* Sándor erdőtanácsosok, továbbá *Kováts* Elek és *Boda* Gyula főszámtanácsosok, mindnyájan kiváló szakemberek és elsőrangú tisztviselői voltak az erdőigazgatóságnak, akik még munkabírásuk teljességében vannak.

Egyetlen hibájuk az csupán, hogy kisebbségi nemzethez tartozóknak születtek. A tömeges nyugdíjazás híre kínos feltűnést keltett mindenfelé."

Faarverési eredmények. *) A miskolci m. kir. erdőhivatal zárt írásbeli ajánlatokkal egybekötött versenytárgyalás útján ládi farakodóján készletezett, alább részletezett haszonfaért a következő egységárakat érte el:

	m ³ -kint	tőár
1. 4.01 m ³ 50 cm-en felüli tölgyrönk	567.600 K	474.600 K
2. 17.19 m ³ 40—49 cm. vastag „	552.510 K	459.510 K
3. 106.23 m ³ 30—39 cm. vastag „	516.600 K	423.600 K
4. 69.54 m ³ 30—39 cm. vastag „	504.300 K	411.300 K
5. 16.81 m ³ 25—29 cm. vastag „	464.440 K	371.440 K
6. 8.22 m ³ nyírhaszonfa	278.664 K	191.664 K
7. 40.01 m ³ juharhaszonfa	441.218 K	317.218 K
8. 24.41 m ³ kőrishaszonfa	464.440 K	340.440 K
9. 9.76 m ³ szilhaszonfa	348.330 K	224.330 K

A felülfizetés 16 és 32% között mozgott.

A bátaszéki közalapítványi erdőgondnokság 1925. évi vágásaiban előforduló csomoros nyárfákra kiírt versenytárgyalás alkalmával az I. rendű csomoros nyárfarönk m³-jéért *tövön* 1,700.000 K-ig terjedő ajánlatok érkeztek be, a II. rendű ily rönk m³-jéért 512.000 K-t ajánlottak. 1924. évi termelésű síma nyárfarönkért m³-kint 60 cm-en felül 325.000 K, azon alul 182.000 K éretett el.

*) Kérjük t. előfizetőinket, hogy a faarverési eredményeket szerkesztőségünkkel közölni s idevonatkozó értesítésüket legkésőbb minden hó 10. napjáig beküldeni szíveskedjenek.

**Az „Erdészeti Lapok“ 1924. évi XII. füzetének
HIRDETÉSEI.**

**Az ERDÉSZETI LAPOK mellett mérsékelt közlési díjért
a lap irányával nem ellenkező hirdetések kiadatnak.**

Dijszabás. Kéthasábos szélességben (107 mm) garmond betűvel
vagy ennél nagyobb betűfajttával szedett hirdetés milliméterenkint
2500 korona. (Egyszeri megjelenés mellett egész oldal 400.000 K.) Táblázatos
és garmond betűnél kisebb betűfajttával szedett hirdetések másfélszeres egy-
ségárral számíttatnak. Ismételt megjelenés esetén megfelelő árkedvezmény.

Prórhirdetéseknél egy szó 1500 K, álláskeresői hirdetéseknél 700 K.
Külön mellékletek megegyezés szerint.

**Magyar Erdőbirtokosok
Faértékesítő Részvénytársasága**

Budapest IX, Calvin-tér 7. sz.

**Elvállalja termelt, tövönálló vagy feldolgozott fakészletek
bizományi értékesítését, vesz és elad bármily mennyiségű
tűzifát és fűrészelt anyagokat. Értékesítési kérdésekben
készséggel áll az erdőbirtokos
és erdőtiszt urak rendelkezésére.**

(2. XII. 12)

**Erdész, 26 éves, nőtlen, közép- és szakiskolával, 4 és fél éves
gyakorlattal. Fatermelő cég üzemvezető külső tisztviselője. Ki-
tűnő bizonyítványokkal rendelkezik. Uradalomban vagy fater-
melő cégnél állást keres: „Önálló munkaerő“ jeligré a kiadó-
hivatalba.**

(5. III. 3.)

Erdőgazdasági szakiskolát végzett intelligens erdész — jelenleg kötött forgalmú birtok központi beosztottja — jeles képesséssel és referenciákkal, külső-belső gyakorlattal magán uradalomnál önálló vagy beosztott állást keres. Szíves megkeresések a kiadóba kéretnek.

(10. III. 1.)

VIZI JENŐ

KÖRMENDI FENYŐMAGPERGETŐGYÁRA

KÖRMEND (VAS MEGYE)

Ajánl a legolcsóbb napiáron szavatolt magas csíráképességű erdei, fekete-, luc-, vörös- stb.

fenyőmagvakat, továbbá frisstermésű akác-, juhar-, köris-, gledics-, éger- stb.

lombfámagvakat, mint valafrisstermésű alma-, körte-, cseresznye-, mahaleb-, myrabolan- stb.

gyümölcsmagvakat

Fenyőmagpergetőtelepünk, mint ilyen, a legnagyobb Magyarországon
Nagyobb szükséglet esetén külön előnyös árajánlattal szolgálunk

Távíratí cím: „Vizi, Körmend“

(4. IX. 4.)

REMSCHIEDI
FÜRÉSZEK-SZERSZÁMOK

SEBŐKALADAR
VI. GR. ZICHY-JENŐ U. 23.

Telefon: 191-51

AJÁNLUNK

Fatörzsmérőket (klupákat)
Jelző és számozókalapácsokat
Szalag- és földmérőket
Fejszéket, baltákat

„S“ Titán és Rotschild talpfakapcsot

Mindenfajta fűrészárút és fűrészlapot

Jelzőkrétát, mindenfajta erdészeti és mezőgazdasági felszereléseket

Műszaki cikkeket és kenőanyagokat

(11. III.) 1

VUK M. ÉS FIAI BUDAPEST

FATERMELŐK ÉS FAKERESKEDŐK

ALAPÍTTATOTT: 1847

*Vásárolnak tölgydongafa-, talpfa-, vagy tűzifatermelésre
alkalmas erdőket tővön és feldolgozott fakészleteket.*

Iroda: V. kerület, Kálmán-utca 10.

Fatelepe: V. kerület, Váci-ut 160.

(I. XII. 12.)

DR. LAMM ANTAL FENYŐMAGPERGETŐGYÁRA KÖRMEND

Sürgőnycim: DR. LAMM, KÖRMEND

LEGMAGASABB CSIRAKÉPESSÉGŰ
TÚLEVELŰ-, LOMBFA-, GYÜMÖLCS- ÉS SPECIÁLIS
KÜLFÖLDI MAGVAK
KAPHATÓK A LEGMEGBIZHATÓBB
MINŐSÉGBEN

(6. XII. 3.)

Cégem 1918 óta fenáll és gyáram 1923-ban modern berendezéssel
ujjonnan lett felépítve, mely nem tévesztendő össze más céggel.

Tölgymakkot — cser kizárásával — keres megvételre gróf
Zelénski Róbert uradalmi intézősége Encsencs, u. p. Nyirbátor.
(7. II. 1.)

Fővadász-erdőkezelő kerestetik január 1-re alantí urada-
lomba. Pályázhatnak szakiskolát végzett, hosszabb gyakorlattal
bíró, munkakedvelő, feltétlen megbízható, nős egyének. Eredeti
bizonyítványok beküldése mellőzendő. Kisterenyei uradalom, Kis-
terenye, Nógrádmegye. (8. I. 1.)

Nős, szakvizsgázott erdőőr 15 évi gyakorlattal erdőőri, vadász, fácánosi vagy vadőri állás: keres azonnalra (menekült). Jantyk József, Békés, Jantyk Mátyás-utca, özv. Jantyk Mihályné leveleivel. (9. I. 1.)

Keiner Rezső ny. m. kir. erdőmérnök, Gödöllő, ajánl kitűnő fenyő- és lombfamagvakat, csemetéket, fapalántákat, suhán-gokat. (12 I. 1.)

Tölgy-, bükk-, nyár-, hárs-,

DIÓ-GÖMBFÁT

*és egyéb keményfarönköket is
bármely mennyiségben vásárol*

Furnérgyár és Keményfatermelő Rt. Bpest, IX, Csont-u. 1.

(3. XII. 1.)

Az „Erdészeti Lapok“ 1924. évi XII. füzetének tartalma:

	Oldal
<i>Biró Zoltán</i> : Aktuális kérdések	238
<i>Dr. Boros Ádám</i> : A somogyi sík erdőségei	240
Közlegelők karbahozása	244
<i>Egyesületi közlemények</i> :	
I. Meghívó az Országos Erdészeti Egyesület közgyűlésére	247
II. Az Országos Erdészeti Egyesület 1923. évi zárszámadása	248
III. Az Országos Erdészeti Egyesület felterjesztése a föld- művelésügyi miniszter úrhoz az állami erdőtisztítási kar elő- meneteli viszonyának javítása érdekében	252
IV. Tájékoztató a jövő évi tagdíjjárulékokra nézve	253
<i>Különlélek</i> : Személyi hírek. — Halálozás. — Kaán Károly államtit- kár székfoglalója a Magyar Tudományos Akadémián. — A folyó évi őszi erdészeti államvizsga. — Faárverési eredm- ények. — Nyugdíjba a magyarokkal	254
<i>Hirdetések</i>	I-IV